



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۴/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

نقش عوامل مختلف در مدیریت اثربخش کلاس درس

رضا مختاری فرد

دانشجوی کارشناسی آموزش زبان انگلیسی دانشگاه فرهنگیان شهید بهشتی مشهد

rezamokhtarifard99@gmail.com

چکیده

مدیریت اثربخش کلاس درس، عنصری حیاتی برای ایجاد محیطی خلاق، پویا و پرنشاط برای یادگیری یادگیرندگان است. این امر مستلزم شناخت و به کارگیری مجموعه‌ای از عوامل متعدد و مرتبط به هم است که در کنار یکدیگر، به معلمان در ایجاد و حفظ نظم و انضباط، انگیزه و مشارکت یادگیرندگان در فرآیند یادگیری کمک می‌کنند. با ایجاد محیطی خلاق و پویا برای یادگیری، یادگیرندگان فرصت‌های بیشتری برای یادگیری و رشد خواهند داشت. درک و به کارگیری عوامل مؤثر در مدیریت کلاس درس، به معلمان در پیشگیری و حل مشکلات رفتاری یادگیرندگان کمک می‌کند. با ارتقای مهارت‌های مدیریت کلاس درس، معلمان می‌توانند با چالش‌های این حرفه به طور موثرتری روبرو شده و از شغل خود رضایت بیشتری داشته باشند. ایجاد محیطی امن و پرنشاط در کلاس درس، به افزایش انگیزه یادگیرندگان برای ادامه تحصیل کمک می‌کند. با یادگیری مهارت‌های اجتماعی و حل مسئله در کلاس درس، یادگیرندگان برای ورود به جامعه و ایفای نقش‌های مختلف در آن آماده‌تر می‌شوند. این مقاله به بررسی نقش عوامل مختلف در مدیریت اثربخش کلاس درس می‌پردازد. در این مقاله، ابتدا تعریفی از مدیریت اثربخش کلاس درس ارائه شده و سپس، به بررسی عوامل مختلفی که در این زمینه نقش دارند، پرداخته می‌شود. این عوامل شامل عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فناورانه هستند. در نهایت، راهکارهایی برای ارتقای مهارت‌های مدیریت کلاس درس بر اساس یافته‌های تحقیقات علمی و تجربیات معلمان موفق ارائه می‌شود.

کلمات کلیدی: مدیریت اثربخش، کلاس درس، عوامل، نظم و انضباط، تدریس، آموزش و پرورش.



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

در دنیای امروزه، مدیریت کلاس درس یکی از عوامل اساسی در تحقق اهداف آموزشی و یادگیری موفق است. این موضوع اهمیت بسیاری دارد زیرا تأثیر زیادی بر تعاملات دانش‌آموزان و موفقیت آموزشی آنها دارد. در این مقاله، نقش عوامل مختلف در مدیریت اثربخش کلاس درس مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد. مدیریت کلاس درس باید به گونه‌ای باشد که انگیزه و تمرکز دانش‌آموزان را افزایش دهد و همچنین محیطی مطلوب برای یادگیری و تعاملات اجتماعی فراهم کند. با این حال، عوامل مختلفی می‌توانند بر این مدیریت تأثیرگذار باشند که باید شناسایی و مدیریت شوند تا کیفیت آموزش و یادگیری بهبود یابد (Berger et al, 2018).

کلاس درس موفق به دنبال تحقق اهداف آموزشی - تربیتی است، از این رو نیاز به کنترل و مدیریت دارد. از آنجایی که آموزش به کودکان واقعاً چالش برانگیز است، معلمان به دلیل شرایط متفاوت روانی و رفتاری یادگیرندگان در مدرسه، با مسائلی در مورد حکمرانی و رعایت نظم و انضباط مواجه هستند. محمد حسین رئوفی در کتاب خود تحت عنوان مدیریت رفتار کلاسی کنترل و مدیریت کلاس را چنین تعریف می‌کند که عبارت است از هنر به کار بردن دانش تخصصی و بهره‌گیری از مهارت‌های کلاس‌داری به منظور هدایت یادگیرندگان به سوی اهداف مطلوب مورد نیاز یادگیرندگان و جامعه. همچنین در مقالات علمی نیز مدیریت اثربخش کلاس را مجموعه‌ای از اقدامات و دستورالعمل‌ها است که معلمان برای ایجاد یک محیط یادگیری سالم و موفقیت‌آمیز در کلاس درس و تأثیرگذاری مثبت روی یادگیرندگان، به منظور دستیابی به اهداف فرهنگی و اجتماعی، به کار می‌برند (رجایی پور و همکاران، ۱۳۸۱).

از گذشته تا به امروز تغییرات زیادی در مورد ضرورت کنترل بهینه کلاس و بهترین روش‌های مدیریت کلاس ایجاد شده است. مسئله مهم کنترل و مدیریت اثربخش کلاس یکی از مهم‌ترین و پرترکرارترین موضوعاتی است که همه معلمان و معلمان، به خصوص نومعلمان، در حرفه خود با آن سر و کار دارند. مدیریت کلاس یک قابلیت است که البته هنوز هیچ نقشه‌ی راه یا نسخه‌ی مشخصی برای دستیابی به موفقیت در این زمینه ارائه نشده است. با این حال اصول اولیه‌ای وجود دارد که با رعایت آنها، هر معلمی می‌تواند مدیریت و کنترل کلاس درس خود را تا حد زیادی بهبود بخشد. مدرسه با هدف رشد نسل کامل چندجانبه برای زندگی آینده فعالیت می‌کند. کلاس درس به عنوان یک گروه یا نظام اجتماعی دارای همه ویژگی‌های سیستم‌های اجتماعی است.

مدیریت کلاس بر عهده معلم است که قبل از آموزش یا هر گونه اقدام تربیتی و رفتاری باید کلاس درس را جهت تحقق اهداف ، کنترل و مدیریت نماید. معلمان نیز در فرآیند آموزش و برقراری ارتباط با کودکان با مسائل مختلفی روبرو هستند. در این صورت، آنها ملزم به استفاده از راهبردهای مفید برای رسیدگی آسان به یادگیرندگان هستند. امروزه ، از مهم ترین چالش های یک معلم در کلاس، ارتباط مؤثر و صحیح با یادگیرندگان است از طرف دیگر ارتباط معنا دار، کلید اجرای موفقیت آمیز بسیاری از شیوه های کنترل و مدیریت در کلاس می‌باشد. چارچوب‌هایی برای کنترل و مدیریت کلاس درس از منظر فرهنگی و اجتماعی پدیدار شده‌اند، اما توجه کمی به اندازه‌گیری و بررسی عملکردی بودن این شیوه‌ها صورت گرفته است. بررسی رفتارهای فرهنگی و اجتماعی به عنوان یک فرایند در توسعه استراتژی‌های کنترل و مدیریت کلاس درس عمل کند.



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

اهمیت و ضرورت پژوهش

مدیریت اثربخش کلاس درس به هر طریقی به ایجاد فرآیند یادگیری و تدریس بهتر کمک می کند که هم برای یادگیرندگان و هم برای معلمان مهم است و نتایج مطلوبی در آینده فرهنگی اجتماعی جامعه خواهد داشت. ارتباط عامل اصلی یادگیری است که شاخص های متعددی را در بر می گیرد. اهمیت ارتباط در کلاس درس آنقدر زیاد است که بعضی از محققان معتقدند ارتباط و اداره و کنترل یک کلاس درس لازم و ملزوم یکدیگرند. در برقراری ارتباط با یادگیرندگان در کلاس، معلم با موانع و عوامل زیادی روبروست. که آگاهی و تسلط معلم بر این موارد و مهارت های ارتباطی در جهت تحقق اهداف آموزشی امری اجتناب ناپذیر است (علی نژاد و عباسی، ۱۴۰۰).

کنترل و مدیریت کلاس ممکن است تا حد زیادی بر روی "تطابق" متمرکز شود که شامل برخی قوانین و استراتژی ها است که معلمان ممکن است از آنها استفاده کنند تا مطمئن شوند یادگیرندگان در صندلی خود نشسته اند، دستورالعمل ها را دنبال می کنند، با دقت گوش می دهند، و غیره. هر کاری که مربیان ممکن است برای تسهیل یا توسعه یادگیری یادگیرندگان انجام دهند. این شامل عواملی مانند رفتار، مانند نگرش مثبت، حالات چهره شاد، جملات انگیزشی، رفتار محترمانه و صادقانه با یادگیرنده و مواردی از این قبیل، محیطی است، به عنوان مثال، یک کلاس درس پر نور و پر از مواد آموزشی محرک فکری. که برای حمایت از فعالیت های یادگیری خاص سازماندهی شده است. علاوه بر این، انتظاراتی که عبارتند از کیفیت کاری که معلمان امیدوارند یادگیرندگانشان تولید کنند، شیوه هایی که معلمان از آنها انتظار دارند یادگیرندگان با یادگیرندگان دیگر رفتار کنند یا توافقاتی که معلمان با یادگیرندگان می بندند. در خط بعدی، مواد آموزشی وجود دارد که قلب درس است، مانند انواع متون، تجهیزات و سایر منابع یادگیری که معلمان استفاده می کنند، یا فعالیت هایی که انواع تجربیات یادگیری را تجربه می کنند. معلمان فعالیت هایی را برای درگیر کردن علائق، اشتیاق و کنجکاوی فکری یادگیرندگان طراحی می کنند. برای مثال، با توجه به اینکه طراحی ضعیف دروس، مطالب آموزشی غیر جالب، یا انتظارات نامشخص می تواند به بی علاقهی بیشتر یادگیرنده، افزایش مشکلات رفتاری، یا کلاس های نامنظم و بی نظم کمک کند، مدیریت کلاس را نمی توان به راحتی از همه تصمیم گیری های معلمان جدا کرد. در این دیدگاه یادگیرنده تر از مدیریت کلاس درس، تدریس خوب و مدیریت خوب کلاس تا حدودی غیرقابل تشخیص است (Berger et al, 2018).

اهمیت مدیریت اثربخش کلاس درس در بالا بردن سطح آموزش و یادگیری، تقویت روابط اجتماعی، کاهش مشکلات رفتاری و ایجاد محیطی مطلوب برای یادگیری برجسته است. بهبود مدیریت کلاس درس باعث می شود دانش آموزان با انگیزه تر و موفق تر درس بگیرند و عملکرد تحصیلی آنها بهبود یابد. در این مقاله، نقش عوامل مختلف در مدیریت اثربخش کلاس درس مورد بررسی قرار می گیرد.

عوامل مختلف در مدیریت اثربخش کلاس درس

معلمانی که در شیوه های مؤثر مدیریت کلاس درس شرکت می کنند، از طیف وسیعی از استراتژی ها برای افزایش رفتار مناسب و کاهش رفتار نامناسب استفاده می کنند که بر اساس پیچیدگی و شدت رفتار متفاوت است (Gaias et al., 2019). چنین



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

راهبردهایی شامل به حداکثر رساندن ساختار، ایجاد و تقویت انتظارات، درگیر کردن یادگیرندگان، و پذیرش مناسب و پاسخگویی به رفتارهای نامناسب است (Garwood et al, 2017) اگرچه راهبردهای کنترل و مدیریت کلاس درس با تکنیک های آموزشی متفاوت است، مدیریت اثربخش کلاس درس و آموزش مهارت های فرهنگی اجتماعی ذاتاً به هم مرتبط هستند. راهبردهای آموزشی مؤثر مشارکت کلاس درس و رفتار مطلوب یادگیرنده را تسهیل می کند. عوامل متعددی در بحث مدیریت و کنترل بهینه کلاس درس تأثیرگذار هستند که عبارتند از:

الف) ویژگی های شخصیتی معلم

ویژگی هایی مانند داشتن سلامت اخلاقی، جسمی، ذهنی و روانی، آراسته بودن در کلاس درس، فن بیان معلم و مهارت های ارتباطی قوی، نگرش مثبت و اخلاق خوش تأثیر مستقیمی روی تجربه موفق کنترل بهینه کلاس درس خواهد داشت. معلمان مؤثر و کارآمد، افرادی هستند که می توانند در لحظه های بحرانی به خود مسلط باشند و بدون پیش داوری و گرفتن حالت تدافعی به حرف های یادگیرندگان گوش بدهند و از سرزنش و تحقیر، آزار، اذیت و دیگر واکنش های افراطی دوری کنند.

ب) روش های آموزش

روش تدریس معلم باید به گونه ای باشد که منجر به برهم زدن نظم کلاس نشود. معلم باید با توجه به شرایط کلاس، توانایی یادگیرندگان، محتوای کتاب درسی و امکاناتی که در اختیار دارد یک طرح درس و برنامه درسی پویا برای کلاس خود طراحی کند به گونه ای که علاوه بر دستیابی به اهداف یادگیری، مدیریت اثربخش کلاس نیز به بهترین شکل اتفاق بیفتد تا ثمرات فرهنگی اجتماعی آن در آینده نمایان شود.

ج) فنون تدریس

فنون تدریس مجموعه اعمالی است که معلم برای جلب توجه شاگردان در امر یادگیری و کنترل نظم کلاس انجام می دهد. برخی از این اعمال عبارتند از:

۱- استفاده از کم و زیاد کردن صدا، زبان بدن، ایما و اشارات

۲- تکرار و تأکید روی برخی کلمات و جملات

۳- استفاده از مکث های به موقع و هدفمند

۴- تشویق یادگیرندگان

۵- نگاه های معنی دار در حین تدریس در کلاس

۶- ایجاد صداهایی مثل ضربه زدن به میز و صندلی

نحوه به کارگیری این فنون، به لحاظ زمان مناسب استفاده، طول مدت استفاده و سایر موارد نیز تأثیر بسزایی در موفقیت آمیز بودن تکنیک های مدیریت کلاس درس به بهترین مدل ممکن دارد.

اهمیت مدیریت اثربخش کلاس درس برای کاهش مشکلات رفتاری در کلاس به خوبی ثابت شده است. مطالعات تجربی متعددی نشان داده اند که مداخلات طراحی شده برای بهبود استفاده معلمان از شیوه های مدیریت کلاس درس مؤثر منجر به بهبود رفتار یادگیرنده شده است. در مقابل، ادبیات مربوط به مدیریت کلاس درس پاسخگوی فرهنگی، جزء مهم و ضروری مدیریت رفتار مؤثر کلاس درس از آنجایی که با یادگیرندگان درگیر می شود، محدودتر بوده و در یک حوزه مجزا از بورس تحصیلی متمرکز بر آموزش و آموزش پاسخگوی فرهنگی قرار گرفته است (Hickey and Schafer, 2013).



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کنترل و مدیریت کلاس درس پاسخگوی فرهنگی اجتماعی جامعه

مدیریت کلاس درس از نظر فرهنگی و اجتماعی پاسخگو بر چگونگی ایجاد و اجرای انتظارات معلمان به شیوه ای عادلانه، برقراری ارتباط با یادگیرندگان به روش های فرهنگی سازگار، تطبیق و ترکیب پیشینه فرهنگی و خانوادگی یادگیرندگان، و تشویق مشارکت و مشارکت از طریق ایجاد روابط نزدیک، مراقبتی و شخصی تمرکز دارد (Bal et al, 2014). چنین رویکردهایی برای مدیریت کلاس درس منعکس کننده تکنیک های مشارکت محور اجتماعی- فرهنگی است، که معلمان را ملزم می کند تا دیدگاه ها، پیشینه ها و هویت یادگیرندگان خود را برای افزایش مشارکت جمعی و ایجاد یک محیط آموزشی معتبر در نظر بگیرند. اگر چه پاسخگو بودن به دیدگاه ها و هویت یادگیرندگان برای یادگیرندگان با همه پیشینه های نژادی و قومی مهم است، اما هدف اصلی شیوه های پاسخگوی فرهنگی، تقویت تجربه یادگیری برای یادگیرندگان رنگین پوست، به ویژه آنهایی که از پس زمینه های نژادی حاشیه ای هستند، به منظور پرداختن به نژاد است.

بی عدالتی های اجتماعی در سیستم آموزشی (ارزش ها و انتظارات سیستم آموزشی فعلی منعکس کننده هنجارهای فرهنگی افراد و خانواده های سفیدپوست است. بنابراین، نیاز به شیوه هایی که به ویژه به پیشینه های یادگیرندگان غیرسفیدپوست، بالاتر و فراتر از مدیریت کلی کلاس درس مؤثر باشد، آشکار است. با تأیید هویت شخصی، منزلت و ثروت فرهنگی یادگیرندگان رنگین پوست در طول آموزش، روال کلاسی و مدیریت رفتاری، راهبردهای مدیریت کلاس از نظر فرهنگی پاسخگو یک محیط یادگیری یادگیرنده، جذاب و عادلانه را تسهیل می کند، جایی که مشکلات و تنش های رفتاری کمی ایجاد می شود (Gay, 2018).

علی رغم توسعه چارچوب های نظری که شیوه های مدیریت کلاس درس پاسخگوی فرهنگی را ترسیم می کنند، تحقیقات تجربی بسیار کمی اثربخشی این شیوه ها و مداخلات برای افزایش استفاده معلمان از آنها را بررسی کرده اند. تحقیقات موجود در مورد مدیریت کلاس درس پاسخگوی فرهنگی عمدتاً مبتنی بر مطالعات تحقیقاتی در مقیاس کوچک است که اغلب توصیفی هستند، که بیشتر آنها از روش شناسی کیفی استفاده کرده اند. به عنوان مثال، یک مطالعه موردی که در یک کلاس درسی مدرسه راهنمایی شهری با تعداد زیادی یادگیرنده آفریقایی آمریکایی انجام شد، نشان داد که چگونه استفاده معلم از شوخ طبعی فرهنگی و تظاهرات متجانس فرهنگی از عاطفه و احساسات با توانایی او در نظارت بر رفتارهای کلاس، برقراری کنترل، مرتبط است. مشارکت را تشویق کرده و به یک محیط یادگیری ایمن و سازنده کمک می کند. علاوه بر این، یک سری از ارزیابی های مطالعه موردی در سطح مدرسه، توسعه و آزمایش یک مدل تعامل خانواده جامع را برای انطباق فرهنگی- پاسخ دهنده مداخلات و حمایت های رفتاری مثبت در سطح مدرسه مورد بررسی قرار داده است (Bal et al, 2018).

چند مطالعه پاسخگویی فرهنگی را در رابطه با سایر حوزه های مدیریت کلاس درس بررسی کرده اند. به عنوان مثال، پاسخگویی فرهنگی با جو احساسی، اما نه آموزشی کلاس درس مرتبط است. علاوه بر این، سطوح مشاهده شده پاسخگویی فرهنگی با انتظارات رفتار فعالانه معلمان، مدیریت رفتار واکنشی و توانایی درگیر کردن فعالانه یادگیرندگان از طریق مشارکت در فرآیندهای کلاسی مرتبط بود. در این مطالعه، خودکارآمدی آموزش پاسخ گویانه فرهنگی به طور مثبت با عدم تأیید در کلاس و ارتباط منفی با کنترل معلم داشت. اگرچه این مطالعات بینش هایی را در رابطه با روابط بین حوزه های مختلف مدیریت کلاس ارائه می دهند، اما بررسی نمی کنند که چگونه پاسخگویی فرهنگی، در ارتباط با حوزه های سنتی تر مدیریت کلاس، ممکن است بر رفتارهای کلاس درس یادگیرندگان تأثیر بگذارد. شیوه های مختلف مدیریت کلاس درس، از جمله ایجاد ساختار،



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

درگیر کردن فعالانه یادگیرندگان در آموزش، و بیان و تقویت انتظارات ثابت، نیز با رفتارهای مثبت یادگیرندگان مرتبط است. بنابراین، ممکن است رفتارهای یادگیرنده در کلاس‌هایی که معلمان سطوح مشابهی از کیفیت مدیریت کلاس درس سنتی را نشان می‌دهند، متفاوت باشد، اما در استفاده آنها از پاسخگویی فرهنگی متفاوت است. با هم، این مجموعه نوظهور از تحقیقات تجربی نشان می‌دهد که ممکن است بررسی بیشتر پاسخ‌دهی فرهنگی در رابطه با سایر حوزه‌های مدیریت مؤثر رفتار کلاس درس و رفتار کلاسی یادگیرندگان مهم باشد (Skiba et al., 2011).

تأثیر معلمان در ارتباط شیوه‌های نوین مدیریت کلاس درس

معلمان به عنوان هدایت کننده و تسهیل‌گران یادگیری شناخته می‌شوند. در واقع زمانی یادگیری به بهترین شکل در کلاس اتفاق می‌افتد که معلم توانایی مدیریت کلاس و کنترل اتفاقات مختلف آن را داشته باشد. یک معلم خوب باید مهارت‌های مدیریتی مؤثر داشته باشد تا بتواند از وقت کلاس نهایت استفاده را برده، رفتارهای مثبت را در یادگیرندگان تقویت کند و عادت به مطالعه و یادگیری و احترام به یکدیگر را در آنها ایجاد کند. معلمان در دوران تدریس خود ممکن است با مشکلات مختلفی در رابطه با مدیریت کلاس و کنترل رفتارهای مخرب شاگردان برخورد کنند. عدم تمرکز یادگیرندگان، بی‌انگیزگی برخی از آنها برای یادگیری، پیچ‌ها یا سروصداها، حین تدریس معلم، راه رفتن یادگیرندگان در کلاس درس، مشکلات مربوط به انجام کارهای گروهی، رفتارهای مشکل دار برخی از یادگیرندگان در کلاس و غیره از جمله مواردی هستند که هر معلمی در دوره خدمت خود با آنها مواجه خواهند شد. تعدادی از ویژگی‌های معلم و کلاس درس به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های بالقوه شیوه‌های مدیریت شناسایی شده‌اند، و بنابراین ممکن است استفاده از شیوه‌های پاسخگویی فرهنگی را نیز پیش‌بینی کنند.

به عنوان مثال، نژاد معلم و سال‌ها تجربه و ترکیب نژادی کلاس درس با شیوه‌های مدیریت کلاس درس معلمان مرتبط است اگرچه طبق دانش ما هیچ مدرکی وجود ندارد که نشان دهد نژاد معلمان با استفاده از تکنیک‌های سنتی مدیریت کلاس درس مرتبط است، نژاد احتمالاً با استفاده از شیوه‌های فرهنگی پاسخگو مرتبط است. در واقع، تحقیقات نشان می‌دهد که معلمان رنگین‌پوست بیشتر احتمال دارد که استفاده بیشتری از شیوه‌های پاسخگویی فرهنگی را گزارش کنند و به‌عنوان متخصصی در رسیدگی به مسائل فرهنگ و نژاد در مدرسه خود تلقی شوند. علاوه بر این، معلمان سفیدپوست نسبت به معلمان رنگین‌پوست که ممکن است نابرابری یا موانعی را در مدرسه خود تجربه کرده باشند، تمایل کمتری به اجتماعی شدن در مورد پیامدهای نژادی و تعصبات نژادی در آموزش و جامعه دارند. در مقابل، معلمان رنگین‌پوست ممکن است در درک کدهای زبانی و فرهنگی یادگیرندگان و همچنین موانع و چالش‌هایی که یادگیرندگان با آن روبرو هستند مهارت بیشتری داشته باشند. به این ترتیب، می‌توان پیش‌بینی کرد که معلمان رنگین‌پوست بدون در نظر گرفتن استفاده از سایر استراتژی‌های مدیریت کلاس، به احتمال زیاد درگیر شیوه‌های مدیریت کلاس درس پاسخگویی فرهنگی بیشتری خواهند بود (Thomas and Warren, 2017).

ترکیب نژادی یادگیرندگان در کلاس درس نیز ممکن است در شیوه‌های مدیریت کلاس درس معلمان نقش داشته باشد. مدارس و کلاس‌های درس با نسبت بالای یادگیرندگان رنگین‌پوست به احتمال زیاد معلمان بی‌تجربه و با کیفیت پایین‌تری دارند و به احتمال زیاد از تکنیک‌های مدیریت رفتار تنبیهی استفاده می‌کنند. این به نوبه خود نشان می‌دهد که معلمانی که از شیوه‌های مدیریت کلاس درس ناکارآمد استفاده می‌کنند ممکن است در کلاس‌هایی با تعداد یادگیرندگان غیرسفیدپوست



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بیشتری قرار بگیرند. از طرف دیگر، در کلاس‌هایی که یادگیرندگان رنگین‌پوست بیشتری دارند، معلمان ممکن است بیشتر پیشینه‌های فرهنگی-اجتماعی یادگیرندگان خود را در آموزش بگنجانند و از شیوه‌های مدیریت کلاسی پاسخگوی فرهنگی بیشتری استفاده کنند (Larson et al, 2018).

در نهایت، تجربه سالها معلم با کیفیت معلم مرتبط بوده و اغلب به عنوان نماینده ای برای کیفیت معلم استفاده می شود. معلمان با تجربه بیشتر تمایل دارند در شیوه‌های مدیریت کلاس با کیفیت بالاتر شرکت کنند. با این حال، تحقیقاتی که بررسی می‌کنند آیا سال‌ها تجربه مرتبط با استفاده از شیوه‌های پاسخگوی فرهنگی است یا خیر، ترکیبی شده است. درک اینکه چگونه چنین ویژگی‌های معلمی با استفاده آنها از شیوه‌های مدیریت کلاسی پاسخگوی فرهنگی و دیگر شیوه‌های مدیریت کلاس مرتبط است، ممکن است به شناسایی معلمانی کمک کند که ممکن است به توسعه حرفه‌ای مرتبط با مدیریت کلاس و شیوه‌های پاسخگوی فرهنگی نیاز داشته باشند (Larson and Bradshaw, 2017).

استراتژی‌های مدیریت کلاس درس

مدارس نهادهایی هستند که از نیروهای متعدد اجتماعی، آموزشی و سیاسی تأثیر می‌پذیرند. یادگیرندگان و معلمان نیز در مرکز فرایند آموزشی قرار دارند. شیوه‌های مدیریت کلاس، انواع استراتژی‌هایی را که معلمان به‌طور روزانه برای ایجاد یک محیط کلاسی مثبت که ساختارمند، جذاب و سازنده است، مورد استفاده قرار می‌دهند، به تصویر می‌کشد و یادگیری و رشد یادگیرنده را تشویق می‌کند. این شیوه‌ها شامل ایجاد انتظارات، نظارت بر رفتار یادگیرنده، و پیش‌بینی و واکنش به نیازهای یادگیرنده است. تکنیک‌های مؤثر مدیریت کلاس با پیشرفت یادگیرنده، بهره‌وری و دقت در کار یادگیرنده، کاهش رفتار خارج از وظیفه و اختلال، سطوح بالاتر مشارکت و توجه کلاس، و رفتار اجتماعی بیشتر و روابط مثبت با همسالان در بین یادگیرندگان همراه بود است.

برای انجام دادن هر فعالیتی طرح، نقشه یا مدلی لازم است تا اهداف، فعالیت‌ها، مراحل و توالی آنها مشخص و نظم و انضباط بر آن فرایند حاکم گردد» معلمان برای تدوین یک برنامه مناسب باید زمینه طراحی آموزشی، اجرای برنامه‌ی تدوین شده و کنترل و ارزشیابی آموخته‌ها، توانایی و مهارت‌های لازم را داشته باشند، و حرفه‌ای بودن شغل معلمی بستگی به چگونگی انجام این تواناییها دارد. علی‌رغم شواهدی در مورد اهمیت مدیریت کلاس درس به‌طور گسترده‌تر، نگرانی‌هایی در مورد میزان پاسخگویی تکنیک‌های مدیریت کلاس به‌پس زمینه‌های فرهنگی یادگیرندگان رنگین‌پوست ظاهر شده است. در ایالات متحدین نگرانی‌ها ناشی از نمایش نامتناسب یادگیرندگان رنگین‌پوست در اقدامات انضباطی، مانند ارجاع دفتر، تعلیق و اخراج، در مقایسه با هم‌تایان سفید پوستشان است. حتی در مدارس و کلاس‌هایی که معلمان تکنیک‌های مدیریت کلاس با کیفیت بالا، مانند حمایت از رفتار مثبت را اجرا می‌کنند (Bradshaw et al, 2010) به‌طور کلی تکنیک‌های مدیریت کلاس عبارتند از:

۱- وظایف و تکنیک‌هایی را انتخاب کنید که بتواند یادگیرندگان را فعال کند. این مهم‌ترین عامل است زیرا تقریباً کل درس شامل چند کار و روش است و نباید خیلی آسان یا دشوار باشد. علاوه بر این، اگر با توجه به سن، سطح دانش، شخصیت، جنسیت و حتی مذهب یادگیرندگان از هم جدا شوند، بسیار عالی خواهد بود. روش‌ها باید انرژی بخش، مرتبط با موضوع و برای کلاس جالب باشند.



ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ۲- واضح صحبت کنید. اولاً سیال بودن معلمان باید در حین توضیح موضوع، گرچه همراه با عواطف، لحن و احساسات صحیح باشد. اگر سخنرانی خسته کننده و یکنواخت باشد، معلم ممکن است توجه مخاطب را از دست بدهد.
- ۳- با یادگیرندگان صمیمی و صمیمی باشید. اگر کسی دوست دارد معلم شود، اولین قدم این است که بچه ها را دوست داشته باشد و آنها را درک کند. زیرا بدون عشق هیچ چیز نمی تواند رشد کند. از آنجایی که هدف مدارس ایجاد دوستی است، نه تنها یادگیرندگان، بلکه معلمان نیز باید در کلاس و حتی پشت در، پذیرا و دوستانه باشند.
- ۴- هنر زمان بندی درس خود را به تناسب دوره موجود توسعه دهید. هر زمینه به طور جدایی ناپذیری با "مدیریت زمان" مرتبط است. یک معلم فقط ۴۵ دقیقه درس دارد و در این دوره وظیفه تقسیم آن به قسمت هاست و هر قسمت باید واضح و معنادار ادامه یابد. هر مرحله از درس، طوفان فکری، بررسی تکلیف خانه، شرح موضوع جدید، آرامش، ارزیابی باید به موقع باشد (Khoshimova et al, 2020).
- ۵- "محرک" باشید - در کلاس قدم بزنید. در آن صورت حرکت ذکر شده است. در سر درس معلم باید از لباس فرم یادگیرندگان تا حال و هوای آنها را با راه رفتن در طول درس رعایت کند. با این کار او می تواند تمام شرایط کلاس را ببیند که چه می گذرد یا چه تغییراتی ممکن است رخ دهد. همه مردم باید تحت کنترل باشند.
- ۶- از تشویق رفتار خاص استفاده کنید. به فعالیت مثبت یادگیرندگان واکنش مثبت نشان دهید تا برای یادگیرندگان دیگر هم الگو باشند.

بحث و نتیجه گیری

مدیریت اثربخش کلاس به عوامل مختلفی مانند وضعیت فرهنگی و اجتماعی جامعه، سطح فرهنگی یادگیرندگان، تجارب معلم، اهداف آموزشی و یادگیری و بسیاری موارد دیگر بستگی دارد. اثربخشی مدیریت کلاس یکی از معیارهای مهم برای ارزیابی اثربخشی تدریس معلمان است. علاوه بر این، اثربخشی مدیریت کلاس درس یادگیری یادگیرندگان را افزایش می دهد. معلمان به عنوان هدایت کننده و تسهیل گران یادگیری شناخته می شوند. در واقع زمانی عمل آموزش به بهترین شکل در کلاس اتفاق می افتد که معلم توانایی مدیریت کلاس و کنترل اتفاقات مختلف آن را داشته باشد. مدیریت کلاس درس به عنوان رفتار فرهنگی در نظر گرفته می شود. معلم با مدیریت کلاس درس و استفاده از استراتژی هایی برای پاسخ دادن به رفتارهای یادگیرندگان استفاده می کنند. مدارس و کلاس های درس با نسبت بالای یادگیرندگان رنگین پوست به احتمال زیاد معلمان بی تجربه و با کیفیت پایین تری دارد (Khoshimova et al, 2020).

برخی شیوه های مدیریت کلاس درس عبارتند از: پاسخ دادن به رفتارهای مثبت یادگیرندگان، معلمان در کلاس درس محرک باشند، معلمان در کلاس درس زمان بندی برای انجام فعالیت ها داشته باشند، معلمان از شیوه های یادگیرنده محور در کلاس درس خود انتخاب کنند تا یادگیرندگان در کلاس فعال باشند. رابطه ای مؤثر همراه با حسن تفاهم با یادگیرندگان، فضایی مثبت و مطلوب از کلاس درس را فراهم خواهد آورد (علی نژاد و عباسی، ۱۴۰۰).

در نهایت در سایه مدیریت بهینه و کارآمد صحیح کلاس و ارتباط مؤثر با یادگیرندگان نه تنها اهداف آموزشی تحقق خواهد یافت بلکه یادگیرنده برای ورود به جامعه بزرگتر از نظر مهارت های ارتباطی، فرهنگی و اجتماعی آمادگی لازم را کسب خواهد نمود.



منابع

1. Bal, A. (2018). Culturally responsive positive behavioral interventions and supports: A process-oriented framework for systemic transformation. *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies*, 40(2), 144-174.
2. Bal, A., Kozleski, E. B., Schrader, E. M., Rodriguez, E. M., & Pelton, S. (2014). Systemic transformation from the ground-up: Using learning lab to design culturally responsive schoolwide positive behavioral supports. *Remedial and Special Education*, 35(6), 327-339.
3. Berger, J. L., Girardet, C., Vaudroz, C., & Crahay, M. (2018). Teaching experience, teachers' beliefs, and self-reported classroom management practices: A coherent network. *SAGE open*, 8(1), 2158244017754119.
4. Bradshaw, C. P., Mitchell, M. M., O'Brennan, L. M., & Leaf, P. J. (2010). Multilevel exploration of factors contributing to the overrepresentation of black students in office disciplinary referrals. *Journal of Educational Psychology*, 102(2), 508.
5. Djurayeva, Y., Ayatov, R., & Shegay, A. (2020). Current Problems and Resolutions of Teaching English Grammar. *Academic research in educational sciences*, (3), 572-576.
6. Gaias, L. M., Johnson, S. L., Bottiani, J. H., Debnam, K. J., & Bradshaw, C. P. (2019). Examining teachers' classroom management profiles: Incorporating a focus on culturally responsive practice. *Journal of School Psychology*, 76, 124-139.
7. Garwood, J. D., Harris, A. H., & Tomick, J. K. (2017). Starting at the beginning: An intuitive choice for classroom management. *Teacher Education and Practice*, 30(1), 77-98.
8. Gay, G. (2018). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. teachers college press.
9. Harris, D. N., & Sass, T. R. (2011). Teacher training, teacher quality and student achievement. *Journal of public economics*, 95(7-8), 798-812.
10. Hickey, D. T., & Schafer, N. J. (2013). Design-based, participation-centered approaches to classroom management. In *Handbook of classroom management* (pp. 291-318). Routledge.
11. Khoshimova, D., Otajonova, D., & Khaldarchayeva, G. (2020). Modern technologies in teaching foreign languages. *Academic Research in Educational Sciences*, (3), 504-508.
12. Larson, K. E., & Bradshaw, C. P. (2017). Cultural competence and social desirability among practitioners: A systematic review of the literature. *Children and Youth Services Review*, 76, 100-111.
13. Larson, K. E., Pas, E. T., Bradshaw, C. P., Rosenberg, M. S., & Day-Vines, N. L. (2018). Examining how proactive management and culturally responsive teaching relate to student



- behavior: Implications for measurement and practice. *School Psychology Review*, 47(2), 153-166.
14. Skiba, R. J., Horner, R. H., Chung, C. G., Rausch, M. K., May, S. L., & Tobin, T. (2011). Race is not neutral: A national investigation of African American and Latino disproportionality in school discipline. *School psychology review*, 40(1), 85-107.
15. Thomas, E. E., & Warren, C. A. (2017). Making it relevant: How a black male teacher sustained professional relationships through culturally responsive discourse. *Race Ethnicity and Education*, 20(1), 87-100.
۱۶. رجایی پور، کاظمی، آقاحسینی. (۱۳۸۱). بررسی رابطه بین مؤلفه‌های مدیریت کلاس درس و جو یادگیری در مدارس راهنمایی شهر اصفهان. رویکردهای نوین آموزشی، ۴(۱)، ۲۳-۴۰.
۱۷. علی‌نژاد، سهراب، عباسی، عباسی. (۱۴۰۰). بررسی تکنیک‌های مدیریت کلاس درس و روش کلاس داری معلمان. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی (موسسه آموزش عالی نگاره)، ۷۴(۴)، ۱۲۳-۱۵۲.